

ככל שמשח הוסיף לידע את ה' גדלה ענוותנותו ולכן דוקא כאן נאמר ויקרא באל"ף זעירא

באופן אחר אפשר לבאר מדוע רק כאן נכתב באל"ף זעירא, שהנה הגמ' בפסחים (דף כב, ב) מביאה ששמעון העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה. כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש, אמרו לו תלמידיו רבי כל אתים שדרשת מה תהא עליהן, אמר להם כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה, עד שבא רבי עקיבא ודרש את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים.

ונשאלת השאלה וכי שמעון העמסוני כשהתחיל לדרוש את האתין לא ידע את הפסוק את ה' אלקיך תירא? הלא ודאי שידע, ומה א"כ חשב לדרוש?! ואם הבין מתחילה שא"א להשוות נבוא לבורא, מדוע החל לדרוש את האתין ורק אחרי שדרש את כל האתין פירש?! אלא נראה ברור ששמעון העמסוני ידע מלכתחילה גם את הפסוק, וגם את הדרשה שדרש רבי עקיבא לרבות תלמידי חכמים. וכשהתחיל לדרוש ולהתיגע על כל לימוד, התעלה והגיע לדרגות גבוהות בתורה ויראת השם, עד שכשהגיע בפועל לפסוק הזה לא היה יכול לדרוש לרבות תלמידי חכמים שהם כמו השכינה, מרוב השגות שהשיג בגדלות השם, שלפני שלמד ודרש, הכל היה בדרגה פחותה יותר ואז סבר ששייך לרבות ת"ח, אך עתה שכבר דרש כ"כ הרבה דרשות ומיום ליום עלה ונתעלה בהכרת גדלות השם, לא היה מסוגל להשוות ת"ח לבורא יתברך.

וכפי שידוע שרב סעדיה גאון היה שב כל יום בתשובה על המצוות שעשה אתמול, כששאלו אותו ילמדינו רבינו מדוע הוא עושה תשובה על מצוות? הסביר להם הרס"ג כי כל יום הוא משיג יותר את גדלות הבורא, ולפי הגדלות שהוא משיג היום הרי עליו לעשות תשובה על התרשלותו בעבודת השם של אתמול, שלפי ההשגות שלו היום הוא רואה שהמצוות שעשה אתמול הם בעצם עבירות.

כך גם משה רבינו מתחילה לא היה בדרגות כה גבוהות של ענוה, ולאחר שהוציא את בני ממצרים, מסר את התורה, ובנה את המשכן, ככל שהוסיף לדעת את ה' עוד ועוד גדלה ענוותנותו, ולכן רק כאן לאחר כל אלו נזכרת הקריאה אליו באל"ף זעירא.

מעין בית השואבה (2)

אדם שאינם יחידים בעולם ואפשר להם לגזול, וכי דנין אפשר משאי אפשר.

ומוכח שעיקר קפידת התורה כאן בפסול גזול לגבוה אינו משום שחטף ממון חבירו, שהרי בין כך ובין כך בעיני ה' כבר אינו ממון חבירו דכל היכא דאיתה בי גזיא דרחמנא איתה, אלא שפסול גזול הוא מחמת שאינו ממון המקריב, וכדדרשין מ"מכס" שהקרבן צריך להיות משלכם, שכל עצמה של עבודת הקרבנות כולם הוא שהעובד יחזיר להקב"ה - כביכול - ממה שקיבל ממנו ית', שהכל היה שלו ית' ובהקריבו קרבן לה' קיים בעצמו "אדם כי יקריב מכס קרבן" כענין שנאמר (דברי הימים א כט, יד) "כי ממך הכל ומידך נתנו לך", ואם מקריב מן הגזול הרי אינו נותן ממה שנתן לו הקב"ה.

(א,ב) דבר אל בני ישראל וגו' אדם כי יקריב מכס קרבן לה' וגו'. וברשיי אדם למה נאמר מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזול שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזול (ועיי ויק"ר פרשה ב,ז). והיא גופא קשה, אמרת שהכל היה שלו ואי אפשר לו לגזול, וא"כ מה הראיה לשאר בני

(טו, ו) ויקח לו את כל אלה ויבתר אתם בתוך וגו' ואת הצפר לא בתר.

פעולתם בין מדעת האדם בין שלא מדעתו כמאמרם ז"ל (אבות פ"ג) ונפרעים מן האדם מדעתו ושלא מדעתו, אבל היסורים של כפרת העון באים כדי שישוב האדם וכש"ל לבבו יבין" אז "ושב ורפא לו" (ישעיה ו, ו) ועי' מגילה יז: שברכת התשובה אחר ברכת בינה).

ולכן בעולת העוף מבדילים הראש מן הגוף לרמוז שיסורי המירוץ אינם תלויים בדעת האדם, משא"כ בחטאת העוף המרמזת על היסורים הבאים ל"כפרה" ע"י תשובה, הרי אין תשובה בלי התבוננות הדעת ואין להבדיל הראש - המרמז על הדעת - מן הגוף.

ובברית בין הבתרים גילה הקב"ה לאברהם אבינו שבסוף כל הגלויות של ד' מלכויות ישו בו ישראל להקב"ה, כענין שנאמר (נצבים ל, א"ב) "והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבות אל לבבך וגו' ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו". ורמזה התורה ענין זה באמרה "ואת הצפור לא בתר" וביארו חז"ל מכאן שאין מבדילים בחטאת העוף, שיסורי הגלויות יביאו את ישראל לתשובה באחרית הימים, ותשובת כלל ישראל תלויה בהתבוננות הדעת

ובמדרש (בראשית רבה פרשה מד, יד) הראה לו הקב"ה שמבדילים בעולת העוף ואין מבדילים בחטאת העוף. וצריך ביאור הרי מקרא מפורש בויקרא (ה, ח) "ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל", ובעולת העוף למדו חז"ל (זבחים סה.) מדיוקי הפסוקים שמולק הראש לעצמו והגוף לעצמו, וכן פסק הרמב"ם בפרק ו' מהלי מעשה הקרבנות (ה"כ) עולת העוף כיצד היתה נעשית וכי' והיה מולק שם את ראשה ממול ערפה ומבדיל ואם לא הבדיל פסולה, ובפרק ז' (ה"ו) חטאת העוף כיצד היתה נעשית מולק וכי' ואינו מבדיל הראש מן הגוף ואם הבדיל פסל ולוקה, ולענין מה הראה לו הקב"ה לאברהם אבינו הלכה זו.

הנה אנהיר לן עיינין מן הרש"ר הירש זצוק"ל בפרשת ויקרא (א, יז) בענין קרבנות העוף שמרמזים על היסורים הבאים על האדם עיי"ש היטב דבריו הנפלאים. ומדבריו נתעוררתי להוסיף נופך קטן משלי לפי עניות דעתי, שהנה יש ב' סוגי יסורים, יש יסורים הממרקים עונותיו של אדם (עי' ברכות ה' ובהרבה מקומות בדברי חז"ל), ועל יסורים אלו מרמזת עולת העוף, שהרי "עולה דורון היא" (זבחים ז:) ועל ידה עולה האדם מעלה מעלה בהתקרבות להקב"ה, וכמו כן על ידי היסורים הממרקים כשמקבלם באהבה עולה האדם מעלה מעלה וממילא נפלט ממנו רושם החטאים, משא"כ בחטאת העוף שקרבן חטאת כפרה היא. והנה יסורים הממרקים עושים

4

פ ח ד י צ ח ק

א) אל תדמי בנפשך להמלט. הדברים נשמעים כחשד מכוער על אסתר המלכה. חשד כזה הוא מן הנמנע. אלא שמהלך הענין כך הוא. המתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה. מפני שיש עומק תחום המבדיל בין תפלה סתם לתפלה של לב נשבר. ויודעים אנו מפיהם של חכמים את עדיפות כח התפלה הגנוזה במדרגה של לב נשבר. ואותו אדם הצריך לאותו דבר ולכו נשבר בקרבו מתוך בקשת הישועה הרי יש בידו קנין של כח תפלה נשגב. ואותו אדם המתפלל בכחו זה לטובת חבירו הרי הוא לוקח את קנינו זה ומנדב אותו לחבירו. המתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר. כלומר, הוא מנדב לחבירו את כח התפלה הגנוז ביסורין שלו. בודאי ששמן הדין הוא שלא יפסיד את הזכות הגדולה של בעל יסורין אשר בנדבת לבבו נתן זכות זו לחבירו.

ב) וזהו פשר דבר ההוראה של מרדכי לאסתר: אל תדמי בנפשך להמלט. כלומר, תפלתך על כנסת ישראל תבוא דוקא מתוך ההכרה שגם את צריכה לאותו הדבר ואף על פי כן כוונתה של התפלה תהיה רק לטובת ישראל. חלילה לך להפסיד את המעלה של המתפלל בעד חבירו ו ה ו א צ ר י ך לאותו דבר. ורק מתוך לב נשבר של צריך לאותו דבר ומנדב לחבירו את סגולת התפלה של הלב הנשבר - תעלה תפלתך על כנסת ישראל. אל תדמי בנפשך להמלט.